

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Polemica

Burghaber, Adam

Fribvrgi Helvetiorvm, 1678

VII. An Christus sit verus Deus?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72462](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72462)

vitam & bonos mores attendi oporteat. Videri potest Forer in antiquo Papatu Part. 1. à fol. 683.

XVI. *Error secundus est.* Sacram Scripturam à Romanis vilipendi, tanquam matricem litigij in-honoratam, sub scamno negligi, tractari velut nasum cereum, regulam plumbeam, illius loco in omnibus Academijs & Cathedris doceri Platonem & Aristotelem, subtiles distinctiones Magistrum sententiarum, Seraphici Doctoris Aquinatis, & obscuri Scoti (ut nomen hujus sonat) sermones Discipuli, quorum titulus: dormi secure, & hujusmodi humanas inventiones, imò Sacrae Scripturae falsa affingi v. g. Purgatorium, Indulgentias, Invocationem Sanctorum &c. Ita passim hæretici non solum scribunt in libris, sed etiam in pulpitis ac plateis clamitant, atque imperitæ plebi instillant absque alia ratione & probatione, solum ut Romanam Ecclesiam & Doctrinam apud suos faciant exosam.

XVII. Contra Errorem istum & apertissimam calumniam. Inprimis sunt Biblia Sacra maximis sumptibus ante tempora Lutheri in lucem edita cum glossis, Commentarijs, Concord. &c. Item ordinariæ Lectiones S. Scripturae in Breviario, seu Horis Canonicis & Gradus Theologici, ac nominatim Baccalaureatus Biblici in Academijs. Deinde Magistri Sententiarum distinctiones nihil sunt aliud, quam interpretatio Articulorum Fidei & Scripturae Sacrae ex doctrina SS. Patrum. Summa S. Thomæ Aquinatis (quem nos non Seraphicum, sed Angelicum appellamus) est re ipsa methodicus Commentarius Sac. Scripturae, dum S. Doctor omnia pro possibilitate in Sac. Scriptura fundat, & ad istam dirigit. Scotus (cujus nomen non obscurus, sed subtilis exponitur) pari modo nusquam Sac. Scripturam seposuit. Si Gerhardus, Amestius, Tobias Wagner, Meno Hanneken aliique Prædicantes atque istarum calumniarum fabri Catholicorum Scriptorum postillas ac homilias sacras (quæ ante Lutherum in magno numero fuerunt in lucem editæ ac impressæ) absque animi perturbatione imò perversione legisent, aut adhuc legerent, plus allegatæ ac declaratæ scripturae in ijs reperirent, quam in Concionibus Magistri sui Lutheri. Plato & Aristoteles jure meritissimo in Philosophia æstimantur, & habentur tanquam Magistri, atque ex eorum libris ea depromuntur, quæ ex lumine naturæ declarationi fidei servire valent.

XVIII. Quare Lutherus Nos Romano-Catholicos non in Biblia tanquam librum ignotum ac sub scamno latentem vocavit; ut vanè spargunt hæretici, sed ad arma induenda adversus suam hæresin excitavit. Demum hæreticum convitium est, nos Catholicos Sacrae Fidei nostræ dogmata de Purgatorio, Indulgentijs, honorandis & invocandis Sanctis &c. Sacrae Scripturae affingere. Nam hos fidei Articulos suum in Scripturis solidum habere fundamentum, abunde hætenus probaverunt Romani scriptores, idque nos suis locis faciemus. Nec aliud unquam Sectarij ostenderunt. Negare has veritates cum antiquis hæreticis poterunt: oppositum ex Sac. Scriptura, SS. Patribus, Concilijs & sanâ ratione probare nunquam valuerunt.

XIX. Restat quæstuncula; An Biblia ad Lutheranos à Catholicis venerint? Nolunt hodie admittere Sectarij, ut videre est in non-Catholico Papatu Jacobi Hailbrunner, ubi fol. 525. sic scri-

bit: Nos habemus Biblia non à Papis Romanæ Ecclesie, sed ab ipso Deo &c. Sed rudem discipulum corrigi ipsemet Magister Lutherus Tom. 4. Jen. p. 320. Et Tom. 6. Jen. p. 92. hisce Verbis: Nos fatemur, quod sub Papatu multum Boni Christiani, imò omne Bonum Christianum sit, & unde pervenit ad nos; nempe veram Scripturam, verum Baptisimum &c. fatemur esse in Papatu. Ecce quod discipuli negant, aperte affirmat Magister. Si ergo nostra sint Biblia, & in Ecclesia nostra Romano-Catholica ab Apostolis relicta fuerent tanquam pretiosum Depositum; nobilis Possessio, dives Hæreditas. Vos Lutherani & quivis alij Sectarij non habetis eadem Biblia, nisi furtim à votifrago Apostata Luthero exportata: nisi sacrilegè corrupta & vitata ab eod. Lutero Patre vestro: nisi impiè usurpata contra genuinum sensum; quem Spiritus Sanctus primitus intendit, ac semper hætenus retinuit; retinetque Sancta Romana, Catholica, & Apostolica Ecclesia. Videri possunt DD. à Walenburch Tom. 1. pag. 877. ubi ex Terulliano fuse ostendunt, possessionem Sac. Scripturarum Catholicis competere. Nos brevitati consulimus.

CHRISTUS.

IN hac nobilissima Materia SS. Patres olim plurimum atq; utilissime laborarunt contra Samosethenos, Arianos, Nestorianos, Eutybianos, & alios veteres hæreticos, eorum errores solidissime refellendo & rejiciendo. Hodie cum Sectarij, in nostris saltem partibus, à Catholicis in plerisque parum dissideant; istis breviter expeditis, ea solum exactius tractabimus; in quibus idem à Catholica Ecclesia doctrina discedunt, suis quaque Controversijs complectendo.

CONTROVERSIÆ VII.

AN CHRISTUS SIT VÉRUS DEUS.

IN hac Consideratione copiosi sunt Theologi Scholastici cum S. Thoma in 1. & 3. Parte. ex quibus nos nonnulla libabimus & oppositos errores refutabimus. Nomen DEI intelligitur Ens, quo majus meliusque excogitari non potest, adeoque illimitatæ perfectionis, primum, à se ipso existens, à quo quidquid præterea existit, dependet non solum, ut à causa Efficiente; sed etiam ut à Fine. Nomen verò Christi est græca vox, idemque quod *Unctus*, & secundum etymologiam non est nomen proprium, sed appellativum, quod pluribus convenit, præsertim Regibus & Prophetis, qui juxta ritum veteris testamenti inungebantur. At Jesus, de quo hic agimus, per antonomasiam vocatur Christus, Hebraicè Messias, quia non tantum extrinseco oleo, sed internâ abundantissima gratiâ, imò ipsâ Divinitate inunctus, & sanctificatus fuit.

PARS PRIOR.

DOCTRINA CATHOLICORUM.

I. **D**octrina prima. Est, siue existit DEUS. Probat^{ur} 1. ex Sac. Scriptura. c. 13. Sapientia^e v. 1. dicitur: *Vani autem sunt omnes homines, in quibus non subest Scientia DEI, & de his, quae videntur bona, non potuerunt intelligere eum, qui est, neq. operibus attendentes agnoverunt, quis esset artifex.* Et paulo post v. 5. *à magnitudine species & creaturae, cognoscibiliter poterit Creator horum videri.* Ad Rom. 1. v. 19. *quia quod notum est DEI, manifestum est in illis, Deus enim illis manifestavit; invisibilia enim ipsius à creatura mundi per ea, quae facta sunt, intellecta conspiciuntur, sempiterna quoq. ejus virtus & divinitas; ita ut sint inexcusabiles.*

II. Probat^{ur} 2. à communi omnium populorum sensu; sic enim Chrysostomus Hom. 1. ad populum Antioch. scribit: *Creaturae tam clare suum Conditorum praedicant, ut neque Scythae neque Barbari neque Indus neque ulla alia gens sit, quae hanc vocem omni tuba clariorem intelligere non possit.*

III. Probat^{ur} 3. Ratione metaphysice evidente. Causa improducta existit. DEUS est haec causa improducta. Ergo DEUS existit. Major inde patet: Illud existit, sine quo impossibile est existere effectus novos vel contingentes, quos experimur evidentiâ tum physica tum metaphysica. Atqui sine Causa prima improducta impossibile est eos existere. Quod probatur. Si existunt sine causa prima improducta, vel casu incipiunt esse à se ipsis, & sibi dant existentiam; quod nemo sanus dixerit: vel producunt se mutuo, quod est aequè falsum, ac quod pictor & pictura, pedes & ambulatio, faber & scammum se mutuo faciant, sintque physicum & reale medium praesuppositum volutimque, ut absolute existens ad obtinendam simul sui & alterius existentiam, à quo eandem accipere debent: vel producuntur in infinitum ab alijs atque alijs causis. Itidem productis, quod pariter falsum est. Nam sic daretur infinitum actu in numero effectuum & causarum, quod esse chimericum, alibi demonstrat. Deinde tota illa collectio causarum producentium simul & productarum cum suis effectibus esset etiam producta, ut fingitur. Ergo ab alio improducto ab hac collectione adaequate distincto. Hoc Ens Improductum caeterorum omnium productivum est DEUS. Plures rationes afferunt Philosophi & Theologi cum S. Thom. 1. Part. 2. art. 3.

IV. Ex hac necessaria Dei existentia, sequitur evidenter, Eum continere omnem perfectionem puram possibilem, nempe Infinitatem, Aeternitatem, Immensitatem, Omnipotentiam &c. Nam debet DEUS tanquam ens necessarius carere omni defectu, & nulli unquam posse prudenter displicere. At verò posset displicere, si caretet aliqua possibili perfectione pura; ut patet ex notatione perfectionis purae, quae vel est Ens omnium simpliciter optimum, vel habet identitatem realem cum tali Ente.

V. **D**octrina secunda. DEUS est unus. Probat^{ur} 1. ex Sac. Scriptura i Deuter. 4. v. 39. *Scito ergo hodie, & cogitato in corde tuo, quod Dominus ipse*

sit Deus in Caelo sursum & in Terra deorsum; & non sit alius. Ibidem cap. 6. v. 4. *Audi Israël, Dominus Deus noster Dominus unus est.* 1. ad Corinth. 8. v. 4. *Scimus, quia nihil est idolum in mundo, & quod nullus est Deus, nisi unus.* Probat^{ur} 2. ratione. Tum quia, si plures essent Dij, unus careret perfectione alterius: non possideret perfecte per identitatem omnem perfectionem simplicem & puram: perfectiones forent dissipatae cum manifesto defectu divisionis: nec possent esse objectum perfecte amabile & beatificativum. Tum quia tolleretur perfecta libertas & dominium, utpote in plures dispersum dependens & inadaequatum: essent discordes, vel unus necessario veller altero volente, Ubi ergo libertas? Haec non procedunt contra pluralitatem Personarum, de qua mox, quia habent naturam, scientiam, dominium unicum &c. Tum quia DEUS est infinitus, siue incomparabilis, & immensurabilis cum alio ente aequè bono vel meliori à se; & à suis praedicatis divinis necessarijs realiter adaequate distincto. Ergo non est, nec esse potest, nisi unus DEUS; certe pluralitas destrueret infinitatem.

VI. **D**octrina tertia. Dantur in DEO tres Personae realiter distinctae, Pater scilicet, Filius, & Spiritus Sanctus. Est de fide, & habetur, licet obscure, in veteri Testamento Genes. 1. v. 26. *Faciamus hominibus ad imaginem & similitudinem nostram.* Ex quibus verbis Patres colligunt Mysterium trium Personarum Sanctissimae Trinitatis, referendo Tò faciamus ad Personas: Tò nostram ad Unitatem Naturae. Clare verò idem habetur in Novo, Matth. ultimo v. 19. *Baptizantes eos in Nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti.* Et Joan. 3. v. 7. *Tres sunt, qui testimonium dant in Caelo. Pater, Verbum, & Spiritus Sanctus.* Ratio est, quia datur producens & productum: procedens & à quo procedit: mittens & missus, ut constat ex Joan. 8. v. 43. *Ego ex Deo processi.* & ibidem cap. 15. v. 26. dicitur de Spiritu Sancto *qui à Patre procedit, & à Filio mittitur.* Unde sic argumentari licet: qui accipit esse ab alio; & mittitur ab alio, necessario distinguitur ab eo, sed Filius accipit esse à Patre: & Spiritus Sanctus ab utroque: Ille etiam mittitur à Patre: Ille verò à Filio. Ergo distinguitur inter se Pater, Filius & Spiritus Sanctus.

VII. **D**octrina quarta. Christus est verus DEUS. Ita omnes Christiani. Probat^{ur} 1. ex Scriptura, cujus plura & luculenta testimonia adducit Card. Bellarminus lib. 1. de Christo à cap. 4. nobis unum alterumve sufficiat. Isaia 40. v. 3. *Vox clamantis in deserto paratè viam Domino, rectas facite in solitudine semitas Dei nostri.* Haec de Deo Israël dicuntur ab Isaia, nec enim Judaei alium Deum ac Dominum suum absolute vocabant; quam unum verum Deum, & praesertim Prophetarum alijque SS. viri. At hanc vocem esse Joannem, qui praeparavit viam Christo, testantur omnes Evangelistae Matth. 3. Marc. 1. Luc. 1. Joan. 1. Ergo Christus est ille Dominus & Deus Israël. Joan. 1. cap. 5. v. 20. dicitur de Christo. *Hic est verus Deus, & vita aeterna.* Philipp. 2. v. 6. *qui cum in forma Dei esset, non rapinam arbitratus est, esse se aequalem DEO, sed semetipsum exinanivit formam servi accipiens.* Hic videtur clarissime explicari, Christum esse verum Deum, cum habeat formam, hoc est ex communi Veterum & Recentiorum Interpretatione, Naturam & Essentiam Dei, & secundum illam non sit rapina, sed Naturam aequalis Patri.

VIII. Probatur 2. ex consensu totius Ecclesiae, quae in tribus Symbolis Apostolico, Niceno, & Athanasiano palam id profitetur, quibus consonant Sybillarum testimonia, citata à Justino, Athanagora, Clemente Alexandrino, Lactantio Augustino & alijs veteribus frequentissimè; quin etiam Clemens lib. 6. Stromatum ante medium affirmat, Apostolum Paulum hortatum Gentiles ad Lectionem Sybillarum. Extrat autem carmen Sybillae Erithraeae celeberrimum, cujus capitales litterae faciunt hanc sententiam: JESUS CHRISTUS DEI Filius, Salvator, Crux &c. & concluditur hoc Distico.

*Unus est aeternus Deus: Hic servator & idem
Christus pro nobis passus, quem carmina signant.*

IX. Probatur 3. ex ratione. 1. Sumitur ex miraculis, quae Christus ad confirmandam Divinitatem suam gessit, & tanta & talia sunt, ut vel sola cuilibet persuadere possint, Christum esse verum Dei Filium, juxta ejusdem verba Joan. 10. v. 25. *Quae ego facio in nomine Patris mei, haec testimonium perhibent de me.* Unde pulchrè D. Augustin. Tract. 24. in Joan: *Interrogemus, inquit, ipsa miracula, quid nobis loquantur de Christo, habent enim, si intelligantur, linguam suam. Nam quia ipse Christus Verbum Dei est, etiam factum Verbi Verbum nobis est.* 2. Sumitur ex integritate vitae & doctrinae Christi: Nam si falsò contendisset, se esse Filium Dei, fieri non potuisset, quin aliquem in doctrina errorem, atque etiam in vita & conversatione peccatum aliquando admisisset. Atqui nihil tale potuit illi obijci à cunctis illius inimicis, quos ipse, ut se, si possent, de peccato arguerent, etià provocavit aiens: *quis ex vobis me arguet de peccato.* Joan. 8. v. 46. 3. Sumitur ex cladibus & calamitatibus tam multis, tam magnis, & tam diuturnis, quibus Judaei meritissimas à Christi morte penas exsoluerunt. Jerusalem caput impietatis post internas caedes, & abominabilem famem, quae ipsi mortales in alimentum cesserunt, à Tito Vespasiani Filio quarto obsidionis mense expugnata non simul, sed ut vinceretur saepius & everteretur funditus; primò capta inferior Urbs: post biduo Templum, quod invito Tito incensum: tandem Urbs superior omniaque abolita ferro & flammis. Perierunt in obsidione Judaeorum undecies centena millia; Captivorum nonaginta septem millia abducti: tota in Imperio deleta Gens pervicacissima, ut, fatente Victore, Numen ipsum grassaretur in victos. Si autem Christus verè non fuisset Filius Dei, maximum proud dubio Judaei praestitissent obsequium Deo, illum tollendo, qui se fecit Filium Dei, vindicandoque gloriam Dei, quam ille iniquè ad se transfulisset.

X. Josephus Judaeus, ut ex ipso refert Eusebius lib. 2. Hist. c. 22. causam hujus cladis rejicit in necem innocentis Jacobi Discipuli Christi. Sed frivole, siquidem & aliàs saepe Judaei prophetas sanctissimos occiderunt, nihil tamen simile passi fuerunt, & à potiori, si ob necem innocentis Jacobi Discipuli Christi hanc cladem Judaei meruissent, quando magis dicere debuerat Josephus, obvenisse propter necem Christi Innocentissimi Auctoris vitae & Magistri Jacobi? Expuncta igitur fuit Civitas Jerusalem, quia Christum Regem

abnuvit: & suo inundata fuit sanguine, quia fudit innoxium, eumque divinum Christi.

PARS POSTERIOR.

ERRORES HAERETICORUM.

Cum haereses ea sit pernicies, ut viam ad absurdissima quaeque dogmata sternat, & ex illa facilis sit ad ista lapsus, idcirco in hoc opere aliquos errores nolui silentio omnino praeterire, quantumvis modernos Sectarios tangere aperte non videantur.

XI. Error primus est Atheorum, non esse Deum. Nituntur hac falsa persuasionem, quasi existentia Dei probari non posset sive à priori, sive à posteriori; illud videretur per se patere: hoc probant. Tum quia illatio à sensu distributivo universum non valet. Tum quia essentia Dei demonstrari non potest etiam à posteriori sive per effectus. Ergo neque existentia. Sequela patet, quia Existentia & Essentia in Deo sunt idem. Antecedens ex eo ostendunt, quia cum Trinitas spectet ad essentiam, sequeretur nos naturaliter posse cognoscere Trinitatem, quod communiter negant Theologi; imò Suarez lib. 1. de Trinit. c. 11. hoc etiam de fide esse censet.

XII. Errorem hunc satis rejiciunt aperta Sacrae Scripturae Testimonia supra adducta, quibus Dei Existentiam demonstratione metaphysica ex creaturarum existentia probari, tanquam fidei dogma Valentia, Suarez, & alij communiter tenent Theologi. Nam de facto habetur hujusmodi demonstratio. Ergo Sacra Scriptura de hac demonstratione intelligi potest. Adhuc demonstratio metaphysica est omnium propriissimè cognitio manifesta & evidens, utpote excludens omnem tergiversandi potestatem. Atqui Sac. Scriptura, quando potest, debet in sensu maxime proprio accipi. Ergo &c.

XIII. Respondetur ad 1. Non quidem valere illationem à sensu distributivo ad collectivum, si praedicatum, quod singulis tribuitur, minuatur aut tollatur ab illis per conjunctionem cum altero: At bene, si non minuatur, aut non tollatur; hoc posterius fit in praesenti, & perinde valet, ac si ex eo, quod singula accidentia indigeant subjecto, inferam, omnia Accidentia subjecto indigere: illud prius accidit, si ex eo, quod singulos lapides unius cumuli portare possim, inferam: omnes me portare posse; discriminis rationem jam indicavimus, videatur D. Thom. 1. 2. Q. 109. A. 8. ad 1.

XIV. Respond. ad 2. Non deesse nobiles Theologos, qui non contenti demonstrationibus à creaturarum existentia deductis, existimant, Dei Existentiam independentem ab his, & sic quodammodo à priori demonstrari posse. Videantur Anton. Perez. 1. P. D. 1. c. 4. & sequen. Martinus Esparza in opere suo Theol. Q. 2. de Deo, A. 4. & alij. Quidquid autem sit de hoc; quamvis Essentia Dei non possit evidenter demonstrari per effectus quoad Quid est: potest tamen quoad Quod est; sicuti ex cognitione lucis certo colligo solem existere, ethi hinc nequaquam

penso

penetrare valeam distinctè quidditatem illius, & modum, quo existit.

XV. *Error secundus.* Est Sabelij, qui ex Ptolomæ Lybia oriundus & Noëti discipulus asseruit, in Deo non esse Tres personas realiter distinctas, sed unam tantum, quæ habeat tria officia Creationis, Redemptionis, & Sanctificationis. Probat. Tum quia ex scriptura constat, Deum esse unum. Tum quia eadem numero Natura non potest esse in pluribus personis, siquidem per Subsistentiam redditur incommunicabilis. Tum quia pluralitas Personarum in una natura non stat cum famoso illo Axiomate Philosopherum: *quæcumque sunt eadem uni tertio, sunt eadem inter se.*

XVI. *Error iste* Damnatus fuit in Concilio Alexandrino tempore Sylvestri Papæ Anno Christi 319. juxta Baronium sufficienterque rejicitur ex ijs, quæ supra attulimus. Doctrinâ 3. quam hic solius confirmo ex Conc. Lateranensi Capitulo damnamus. de summa Trinitate, ubi habentur hæc verba bene observanda, ut in modo loquendi conformemur: *Una est Res, quæ veraciter est, Pater, Filius, & Spiritus Sanctus. Tres simul Personæ, ac singillatim qualibet earundem. Qualibet earum Personarum est ea Res, videlicet Substantia, Essentia, seu Natura divina, quæ sola est universorum principium; & illa Res non est generans, neque genita, neque procedens, sed est Pater, qui generat, Filius, qui gignitur, Spiritus, qui procedit, ut distinctiones sint in Personis, Unitas in Natura; licet alius sit Pater, alius Filius, alius Spiritus Sanctus; non tamen aliud, sed id, quod est Pater, est & Filius, & Spiritus S. consubstantiales &c.*

XVII. *Respon. ad 1.* Deum esse Unum in Essentia; Trinum in Personis. Non obstat in Concilio Ariminensi & Scmirnensi negari in Deo tres Hypostases. Nam improprie loquuntur, Hypostasin accipiendo per Substantia, quæ tantum una est in Deo. *Ad 2.* Distinguendo; eandem Naturam limitatam aut eodem modo acceptam, esto: eandem Naturam illimitatam, & diverso modo sumptam, nego. At Natura divina est illimitata, & aliter atque aliter in tribus Personis, nimirum in Patre ex se: in Filio per generationem: in Spiritu Sancto per spirationem. Et hoc absque sui divisione, ut statim magis constabit. *Ad 3.* Axioma illud verum esse in Divinis, negari à Vasq. in 1. P. Disp. 123. cap. 2. Suarez lib. 4. de Trinit. cap. 3. & alijs. Marthias Perulle de Trinit. D. 1. q. 2. & alij non pauci id ipsum ita explicant, ut per illud tertium intelligatur vel pure singulare, hoc est, physice & logice, sicut in divinis sunt ipsæ Personæ, & quale requirunt syllogismi expositio: vel adæquate distinctum, quale requirunt syllogismi universales; hujusmodi autem Essentia divina non est in hoc syllogismo: Essentia Divina est Pater. Filius est Essentia Divina. Ergo Filius est Pater. Nam quamvis Essentia divina physice sit singularis, tamen propter identitatem inexistentiam in pluribus personis est logice, sicut ait Zuniga D. 3. Dub. 2. vel ut alij, æquivalenter universalis. Ariaga 1. P. de Trinit. D. 43. Sect. 5. & plerique alij censent, illud verum esse, quæcumque res illa non est capax distinctionis virtualis: non verò si sit ejusdem distinctionis capax, uti fit in præsentia.

XVIII. *Distinctio autem* Virtualis est capacitas contradictoriorum in eodem ente realiter simpliciter ac indivisibili, æquivalente tamen pluribus ad terminandas & verificandas propositiones de

se contradictorias, quarum una aliquid intrinsecum verè affirmet de uno, altera verò neget de altero extremo identificatorum. Hanc distinctionem virtuales dari inter Relationes & Naturam divinam communis tenet sententia Theologorum. Nam hæc propositiones: *Natura communicatur Filio: Paternitas non communicatur, Filio producit: Natura non producit. Natura identificatur Filio: Paternitas non identificatur eidem. Personalitas Verbi immediate unitur Nature humane: Essentia divina non unitur immediate eidem.* Hæc inquam, propositiones omnes de se sunt contradictoriæ, utpote affirmatio & negatio ejusdem de eodem. Atqui istæ verificantur de Natura & Relationibus. Ergo inter has admittenda est distinctio virtualis intrinseca, de qua plura Scholastici.

XIX. *Error tertius* est Cerinthi Hæresarchæ pessimi, qui Divinitatem Christo negavit; unde contra ipsum ex instituto S. Joannes suum Evangelium scripsit ad asserendam Christi Divinitatem; quem errorem deinde renovarunt Paulus Samosatenus Episcopus damnatus in Synodo Antiochena tempore Dionysij Papæ anno 266. & Arius presbyter Alexandrinus damnatus in generali concilio Niceno sub Sylvestro Papa & Constantino Imperatore anno Christi 325. Illorum vestigijs inhæsit Machomet Turcarum Antesignanus ab Ariano Monacho seductus, multosque in suam partem traxit nullo rationabili argumento, sed tantum fictitijs prophetijs; cum enim mox laboraret caduco, finxit in illa mania sibi divinitus revelata quædam fuisse, quæ ferro potius, quam ratione defendit sub pæna capitis interdicens, ne quis contra ejus doctrinam disputaret. Atque hæc Secta per mille & quinquaginta annos in mali semine immensum & gentem orbis domitricem excrescens quemadmodum ferro incrementum sumpsit, ita non nisi ferro excindi posse videtur.

XX. *Nostrates hæretici* nimirum Lutherani & Calvinistæ, quia protestantur se cum Romanâ Ecclesiâ in hæc doctrinâ convenire, ac tenere in una Natura divinâ tres dari realiter distinctas Personas, Christumque esse verum DEUM, idcirco non est, cur diutius hic immoremur; quamvis Cardinalis Bellarminus in præfatione ad Librum de Christo ostendat, non minus hoc tempore cum Sabelio, Ario, Nestorio, Eutychete &c. sentire Servetum, Gentilem, Blandradam & cæteros, qui palam eos Sectari ac tueri se protestentur, quam Erasmum, Lutherum, Melancthonem, Calvinum, Bulingerum, Martyrem, Brenzium, Bezam; Sarnicum, Schegkium, Wiganum, aliosque similes, qui eosdem odisse & detestari se vociferantur; Nam, inquit, si verè & ex animo eos execrarentur, non possent non etiâ se ipsos doctrinamque suam execrari, cum id sane negare non possint, se illis ad progrediendum in castra Arianorum non modo occasionem dedisse, sed etiam portam latissimam aperuisse. Fundamenta illorum hæreticorum contra realem distinctionem in una Deitate: & contra Christi Divinitatem idem Auctor fuse rejicit in prædictis libris, qui præter ea, quæ supra diximus, & porro dicemus, videri potest. Item de Secta Machometis, ejusque successu, & turpi doctrina videantur Bernardinus Vervveis in speculo veræ Ecclesiæ à fol. 120. Hugo Grotius de Veritate Christianæ Religionis lib. 6. & alij.